

DET KONGELIGE
LANDBRUKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 54

(1999-2000)

Om faglige, juridiske og økonomiske
rammer for dyrehelseforvaltningen og
virksomheten til veterinærer og annet
dyrehelsepersonell

*Tilråding fra Landbruksdepartementet av 5. mai 2000, god-
kjent i statsråd samme dag.*

1 Sammendrag

Nåværende lov om veterinær er fra 1948. Siden den gang er forholdet i husdyrholdet totalt endret og antall yrkesaktive veterinærer er mangedoblet. Samtidig er de politiske, samfunnsmessige og faglige forutsetningene helt andre i dag enn i de første tiårene etter krigen.

Med denne stortingsproposisjonen redegjør Regjeringen for hvilke prinsipper som skal være førende for å sikre en adekvat tjeneste for å møte både private og offentlige behov innen gitte budsjetterammer. Videre gjennomgås en del av bakgrunnen for de viktigste prinsipielle endringene som skal fremmes i ny lov senere. En legger her til grunn både endringer i rammebetingelsene og de kravene som må stilles til moderne offentlig forvaltning. Endringene i rammebetingelsene er blant annet en følge av internasjonale avtaler, den sterke utviklingen som har skjedd innen veterinærmedisinen, spesialisering, økt oppmerksomhet omkring dyrevern og ikke minst framveksten av akvakulturnæringen. Utviklingen her har vist at god kontroll med fiskesjukdommer er avgjørende for en bærekraftig produksjon og god økonomi.

Utviklingen i de vanligste husdyrproduksjonene de siste tiårene karakteriseres ved en viss nedgang i dyretallet, økning i produksjonen, spesialisering, bedre dyrehelse og en forflytning av produksjonen rent geografisk. WTO- og EØS-avtalen, Matmeldingen (St.meld. nr 40 1996-97) og nødvendigheten av å sikre kvaliteten i alle ledd i matproduksjonsskjeden har skapt nye og langt flere oppgaver for det offentlige veterinærvesenet. Dette gjelder særlig kontroll- og overvåkingsoppgaver og tilsyn med internasjonal handel med levende dyr og animalske produkter.

Regjeringen understreker betydningen av å ha en fleksibel og internasjonalt troverdig organisering av det offentlige veterinærvesenet. I denne stortingsproposisjonen fremmes forslag om en ny vaktordning for offentlige veterinære tjenester utenom ordinær arbeidstid. Regjeringen fremmer forslag om bevilgninger over statsbudsjettet for å styrke både klinisk og offentlig vakt og dermed den alminnelige beredskapen. Beredskapen kan sikres ved at staten bidrar til at det er tilstrekkelig tilgang på veterinærer og annet dyrehelsepersonell slik at hjelp til sjuke eller skadde dyr kan skaffes innen forsvarlig responstid døgnet rundt over hele landet.

Basert på ulike lover og bruk av økonomiske virkemidler påtar staten seg et ansvar for at det er tilgang på veterinære tjenester over hele landet. Dette gjelder både klinisk praksis utført av private veterinærer og offentlig tjenester som dekkes av det statlige veterinære forvaltningsapparatet. De offentlige budsjettene som Stortinget får seg forelagt vil ha en ramme som skal dekke lønn og drift av Statens dyrehelsetilsyn, herunder offentlig beredskapsvakt, tilskudd til vakt for private veterinære tjenester (klinisk vakt) og endelig midler til å redusere husdyreierens utgifter til veterinærenes reisekostnader ut over en angitt grense ved utøvelse av klinisk praksis i husdyrbruket. Lønn og tilskudd vil være viktig både for offentlige og private veterinærers samlede inntekter. Det er derfor naturlig at det er uenighet om i hvilken grad tilskudd og bevilgninger er tilfredsstillende. I denne proposisjonen foreslår departemen-

tet rammer for vakttilskudd over kap. 1107. I tillegg kommer midler over ordningen om nedskriving av veterinære reiseutgifter i henhold til jordbruksavtalen.

Det er i dag ca 2000 yrkesaktive veterinærer her i landet. I 1950 og 1980 var antall yrkesaktive veterinærer henholdsvis ca 450 og 1150. I tillegg utdannes fiskehelsebiologer og annet dyrehelsepersonell som dekker aktuelle behov innen samme sektor. Den nye loven vil også omfatte disse.

Tilgangen på private veterinære tjenester skjer i utgangspunktet ved at veterinærer etablerer seg og tilbyr sine tjenester uten noen styring fra det offentlige. Dette prinsippet, som i det store og hele har fungert bra, er avhengig av at arbeidsforholdene i et gitt område er tilfredsstillende både faglig og økonomisk. For å sikre en tilfredsstillende tilgang på veterinærer også i områder med svakt næringsgrunnlag, foreslår Regjeringen at staten påtar seg et ekstra ansvar ved å innføre et differensiert økonomisk tilskudd for dem som påtar seg klinisk vakt. Dette tilskuddet fra staten vil komme som tillegg til den inntjeningen den private veterinæren får for de konsultasjonene vedkommende har i løpet av sin vakt. Størrelsen på tilskuddet må derfor etter Regjeringens syn vurderes i lys av det generelle inntektsgrunnlaget i det aktuelle praksis- og vaktområdet. Dette vil også være et distriktspolitisk virkemiddel som kan bidra til å sikre en tilstrekkelig veterinærdekning i områder med få dyr. Ved fordeling av vaktmidlene må det, i tillegg til det alminnelige dyreholdet, tas hensyn til havbrukets behov. Det er nødvendig at denne stadig viktigere eksportnæringen får god nok helsetjeneste.

I visse områder kan tiden det tar før en får veterinærhjelp være uakseptabel lang. Dette kan skyldes lange avstander, for få veterinærer som kan skyldes svakt inntjeningsgrunnlag eller andre forhold. Regjeringen ønsker å bidra til at responstiden er forsvarlig. Dette kan skje ved at tilskuddet til klinisk vakt differensieres med størst andel til de områdene der inntjeningsgrunnlaget for praktiserende veterinærer er svakest. Regjeringen legger til grunn at avtalepartene blir enige om hva som kan anses som øvre grense for akseptabel vanlig responstid sett fra rekvirentenes ståsted.

I tillegg til at staten tar ansvar gjennom å styrke ordningen med tilskudd til klinisk vakt, og stimulere til etablering ved å differensiere tilskuddet og andre økonomiske virkemidler, vil det kunne bli behov for å pålegge veterinærer å delta i en klinisk vaktordning på det stedet der de arbeider. Dette vil gjelde både privatpraktiserende veterinærer og distriktsveterinærer som driver praksis på sin fritid. I slik sammenheng er en distriktsveterinær selvstendig næringsdrivende. En distriktsveterinær må tilsvarende kunne pålegges plikt til å delta i den offentlige vakten. Slike ordninger må kunne nyttes som ledd i statens utøvelse av sitt ansvar der en ikke oppnår en tilfredsstillende tjeneste med andre løsninger. Det gjelder både for offentlige og private veterinærer. Slike situasjoner bør derfor fortrinnsvis løses ved at det overføres økonomiske ressurser til det aktuelle praksisområdet som kan stimulere til nyetablering av veterinærer. Dette må enten skje ved en økning av rammen for klinisk vakt, eller ved overføring fra budsjettet for de offentlige tjenestene. Målet er å få til en frivillig deltakelse i en klinisk vaktordning.

I områder med svak veterinærbetjening kan det også være aktuelt å pålegge distriktsveterinærer å drive klinisk praksis innenfor ordinær arbeidstid. De er da fristilt slik at vedkommende kan drive privat virksomhet.

Departementet foreslår å etablere en spesialistvakt for sports- og kjæledyr. Det vil være aktuelt å gi vakttilskudd til noen klinikker med spesialkompetanse. Disse bør være spredt over hele landet slik at primærveterinærene har mulighet for å henvise kompliserte tilfeller til kolleger med nødvendig kyndighet og utstyr.

Med de mange nye behovene for offentlige tjenester må det utvikles et kompetent og kostnadseffektivt offentlig forvaltningsapparat som gir grunnlag for lik behandling over hele landet. Tilsyns- og vedtakskompetansen er fordelt på lokalt (distriktsveterinærer), regionalt (fylkesveterinærkontorer) og et nasjonalt nivå (sentralforvaltningen) alt etter oppgavens art. Disse tre nivåene utgjør til sammen Statens dyrehelsetilsyn. Når behovet for private tjenester er tilfredsstillende dekket gjennom de andre virkemidlene, vil antall offentlige oppdrag, sammen med geografiske, kommunikasjonsmessige og økonomiske forhold, avgjøre om distriktsveterinæren skal ansettes i stilling med eller uten anledning til å drive klinisk praksis på dagtid. I tillegg til disse hensynene skaper de mange vanskelige tilsyns- og kontrolloppgavene et stort behov for opplæring og erfaring. Dette må vektlegges i tillegg til de øvrige hensynene nevnt ovenfor når arrondering av offentlige veterinærdistrikter og utformingen av aktuelle stillinger gjøres. Erfaringen med distriktsveterinærer ansatt i stilling der hele arbeidsdagen er belagt med offentlige oppgaver, såkalte DV I, er generelt god både fra arbeidsgivers og arbeidstakers side. Det er i dag i alt 197 veterinærdistrikter. I 61 av disse er det ansatt DV I veterinærer. Utenom ordinær arbeidstid vil de offentlige oppgavene i tillegg bli sikret gjennom en egen offentlig beredskapsvakt. Omfanget av offentlige oppgaver utenom ordinær arbeidstid er vesentlig mindre enn på dagtid. Dette er bl.a en følge av at det daglige tilsynet er styrket og organisert slik at offentlige oppgaver i hovedsak blir løst innenfor ordinær arbeidstid. Derfor kan forsvarlig beredskap for offentlige tjenester utenom ordinær arbeidstid opprettholdes ved hjelp av forvaltningsvakt på distriktsnivå der én distriktsveterinær dekker flere distrikter, på fylkesveterinærkontorene og i sentralforvaltningen i Statens dyrehelsetilsyn. Vaktomfanget vil bli tilpasset de faktiske behovene til enhver tid.

I enkelte områder med lange avstander og få veterinærer kan det være aktuelt at den distriktsveterinæren som har offentlig vakt også kan dekke den kliniske vakten. Det er imidlertid et krav at den offentlige vakten skal betjenes av offentlige veterinærer med nødvendig forvaltningskompetanse. Det forhindrer ikke at det offentlige kan kjøpe spesielle tjenester av private veterinærer.

En utvidelse og endret organisering av veterinær vakt griper, sammen med nye faglige oppgaver, inn i veterinærenes ansvar og plikter. I kapittel 6 vil departementet gi sine vurderinger om de samlede rettigheter og plikter for veterinærer og annet dyrehelsepersonell. De vurderingene som her er foretatt forutsettes fulgt opp i utkast til lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell som departementet vil fremme så snart som praktisk mulig etter behandling av denne proposisjonen. Vurderingene bygger på at privatpraktiserende veterinærer kan pålegges plikt til vakt, i krisesituasjoner kan privatpraktise-

rende veterinærer pålegges plikt til å utføre offentlige oppgaver og i særlige tilfeller kan distriktsveterinærer pålegges plikt til klinisk praksis. Samarbeid mellom dyrehelsepersonell bør stimuleres. I en ny lov om dyrehelsepersonell bør det være krav om forsvarlig virksomhet. Videre bør det etter departementets mening være hjemler for å kunne begrense rekvireringsretten for enkelte legemidler eller til bestemte dyr, til eget praksisområde eller la rekvireringsretten for enkelte legemidler være forbeholdt spesialister. Departementet mener fiskehelsebiologer bør få begrenset rett til å rekvirere legemidler til akvatiske dyr hvis EUs regler ikke er til hinder. Veterinærenes rettigheter bør videreføres, men fiskehelsebiologer bør få lovregulert rett til å behandle akvatiske dyr. Det bør være sanksjonsmuligheter knyttet til retten til å rekvirere og bruke legemidler.

2 Innledning

Gjeldende lov om veterinærer ble vedtatt i 1948, og mange av forarbeidene er fra 1930-årene. Nåværende lov har ikke forutsatt fiskehelse som et arbeidsfelt for private og offentlige veterinærer. Den ble vedtatt i en tid med ekstensivt jordbruk med kombinasjonsdrift på de fleste bruk, slik at husdyr var viktig på langt flere gårder enn i dag. Veterinærenes arbeidsoppgaver var i hovedsak knyttet til produksjonsdyr. Økonomien i landbruket var imidlertid så svak at det skulle mye til før man hentet dyrlege. For å sikre en forsvarlig fordeling av det relativt lave antallet veterinærer i landet, etablerte staten på 1920-tallet offentlige stillinger, distriktsveterinærer, som så vidt mulig skulle dekke alle landets kommuner. Distriktsveterinærene hadde en viss statlig grunnlønn for å utføre offentlige plikter og for å være tilstede. De pliktet å betjene sine distrikter med vanlig klinisk praksis mot betaling fra den enkelte husdyrbruker. Omfanget av klinisk praksis skulle imidlertid ikke gå ut over de offentlige oppgavene. Forvaltningsoppgavene var vesentlig færre enn i dag. Distriktsveterinærene kunne derfor som regel ta seg av disse i forbindelse med sine vanlige praksisrunder.

De offentlige arbeidsoppgavene har økt gradvis, og særlig sterkt fra begynnelsen av 90-tallet. Dette skyldes for en stor del at WTO- og EØS avtalene har gitt nye rammebetingelser for internasjonal handel med levende dyr og animalske produkter. Dette krever en bedre kartlegging og overvåking av dyrehelse i Norge enn tidligere. Videre har distriktsveterinærene fått ansvaret for sekretariatsfunksjonen for dyrevernemndene. Dyrevernarbeidet har fått langt større aktualitet de siste årene.

I de siste par tiårene har veksten i oppdrettsnæringen ført til behov for private og offentlige dyrehelsetjenester med nytt innhold og omfang. Dette har vært en stor utfordring for hele den veterinære sektoren inkludert undervisning og forskning, diagnostikk, forvaltning og veiledningstjeneste. St. meld. nr 9 (1989-90), om veterinærtjenesten på distrikts- og fylkesnivå, la grunnlaget for en styrking av offentlige veterinære tjenester i kystnorge for å imøtekomme oppdrettsnæringens behov. Både ved Universitetet i Bergen og ved Fiskerihøgskolen i Tromsø er det i løpet av de siste ti årene utdannet fiskehelsebiologer som har kompetanse til å arbeide med fiskehelsesproblemer. I dag arbeider et stort antall personer med private og offentlige oppgaver innen helsearbeid i oppdrettsnæringen. De fleste av dem er veterinærer, men det er også et betydelig antall fiskehelsebiologer.

Dagens vaktordning for offentlige oppgaver er i prinsippet en avløserordning for distriktsveterinærer. For å skaffe distriktsveterinærene ordnet fritid ble det i 1971 etablert en avløserordning for dem. Den ble utbygd gjennom en tariffavtale i form av en særavtale mellom Landbruksdepartementet og Den norske veterinærforening i 1991. I denne avtalen, som fortsatt gjelder, erkjenner staten ansvaret for at det opprettes en vaktordning som dekker både offentlige forvaltningsoppgaver og akutte sykdommer. Staten stilte midler til rådighet for å gi godtgjørelse til praktiserende veterinærer som ville delta i ordningen. De fikk automatisk distriktsveterinærens fullmakter og plikter når de var avløsere. De fleste oppdragene på vaktene har imidlertid vært knyttet

til behandling av sjuke eller skadde dyr, slik at avløserordningen i hovedsak har vært en klinisk vakt. Til tross for at veterinærene lenge har uttrykt betydelig misnøye med godtgjørelsen fungerte vaktordningen lenge effektivt og pålitelig. Nå har det imidlertid kommet til et punkt der stadig flere veterinærer ikke vil fornye avtalen om vakt i henhold til avløserordningen.

Ut fra det som er sagt ovenfor mener departementet at det er behov for å endre gjeldende lovverk og å organisere offentlig tilsyn og myndighetsutøvelse på en ny måte. I tillegg er det behov for å styrke de økonomiske virkemidlene for å sikre en tilfredsstillende dyrehelseberedskap over hele landet.

3 Endrede forutsetninger

3.1 Strukturendring i husdyrbruket

I løpet av de femti årene som har gått siden nåværende lov ble utarbeidet har strukturen i husdyrholdet i Norge gjennomgått en radikal forandring. Antall bruk med produksjonsdyr er sterkt redusert, og den utviklingen fortsetter. Dyra har gjennomgående blitt mer verdifulle, og det har foregått en spesialisering i husdyrbruket. Det setter nye krav til at dyrehelsepersonell behersker forebyggende helsearbeid og til tilsynet med hold av dyr.

Om antall bruk og endringer i størrelsen sier St prp nr 75 (1998-99) s. 14 følgende: «På 1980-tallet og i begynnelsen av 1990-tallet var nedgangen i brukstallet i første rekke knyttet til de minste brukene. Antall bruk med over 100 dekar jord i drift økte fram til 1992. I perioden fra 1992 til 1997 var det en nedgang i antall bruk med mellom 100 og 200 dekar på om lag 1% pr år. Fra 1997 til 1998 økte antallet bruk med 100-200 dekar jord med om lag 4%. Antallet bruk over 200 dekar øker med i underkant av 3% årlig.»

Tabell 3.1: Antall bruk Årlig %-vis endring

1985	1990	1995	1998	1985-95	1995-98
105.108	95.600	83.221	77.460	-2,3	-2,4

Tabell 3.2: Antall husdyr i tusen i jordbruket

Dyreslag	1959	1979	1997
Storfe	1 099	969	1 018
Melkekyr	595	372	314
Sau	1 751	1 952	2 448
Geit	99	81	56
Slaktesvin	746	1 172	1 345
Avlspurker	59	82	87
Hest	116	21	24
Fjørfe	2 668	3 828	3 240
Slaktekylling			23 320

Disse tallene omfatter ikke hester som holdes utenom jordbruket og sports- og kjæledyr.

Tabell 3.3: Produksjon av utvalgte matvarer: (millioner kg; millioner liter)

År	1985	1998
Kumelk	1 817	1 671
Storfekjøtt	74	91
Svinekjøtt	85	106

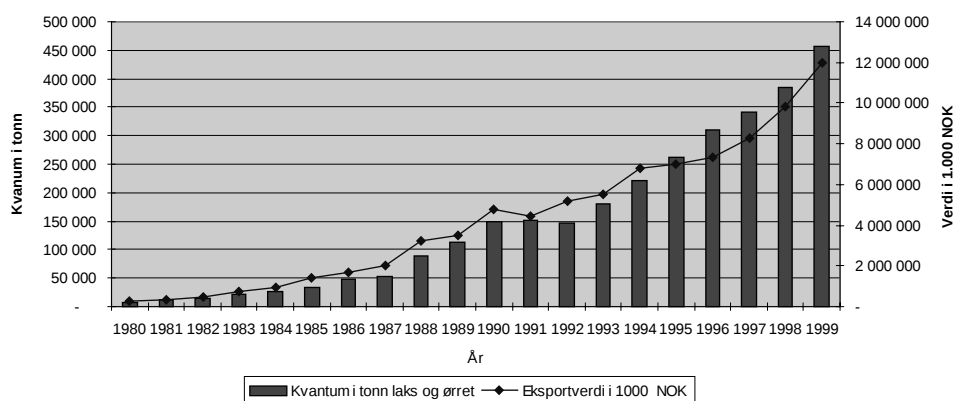
Tabell 3.3: Produksjon av utvalgte matvarer: (millioner kg; millioner liter)

Saue- og lammekjøtt	23	23
Fjørfekjøtt	13	32
Egg	54	47

Etter 1998 har det vært en reduksjon i melkeproduksjonen på grunn av redusert forbruk av melk og melkeprodukter og begrensning i eksporten.

3.2 Fiskeoppdrett

Fiskeoppdrettsnæringen har hatt en voldsom vekst i løpet av de siste tjue årene. Det er flere år siden at produksjonen av oppdrettsfisk langt oversteg den samlede kjøttproduksjonen i landbruket. Produksjonen i 1999 var på over 400 000 tonn. Veksten fortsetter, og havbruk i vid forstand vil bli et hovedsatsingsområde for Norge i framtida. Dette er en næring som baseres på landets komparative fortrinn. Forutsatt bærekraftig utnyttelse kan eksportinntektene allerede i løpet av de nærmeste tiårene mer enn kompensere for ventet reduksjon av dagens oljeinntekter. En av forutsetningene for en bærekraftig utnyttelse av ressursene er kontroll med sjukdoms- og miljøproblemene. Dette gir nye utfordringer til framtidens dyrehelsepersonell både i privat og offentlig virksomhet. En relativt ny gruppe fagpersoner i denne sammenheng er fiskehelsebiologene. Regjeringen foreslår at deres rettigheter og plikter reguleres i den nye loven om dyrehelsepersonell.

Figur 3.1 Eksportverdi- og slaktekvantum laks og ørret

3.3 Sports- og kjæledyr

Hesten brukes nå stort sett til hobby, og hold av sports- og kjæledyr generelt har økt i takt med velstandsutviklingen for øvrig. Viljen og den økonomiske evnen til å ta vare på disse dyras helse er en helt annen enn for femti år siden. Dette har ført til at en stor del av veterinærene i dag helt eller delvis livnærer seg av spesialisert service overfor denne gruppen dyreeiere.

3.4 Tilgang på veterinærer

I 1950 var ca halvparten av landets veterinærer distriktsveterinærer. I dag er det fem ganger så mange veterinærer i landet, og andelen distriktsveterinærer av disse er redusert til ca 10%. Det er i dag rikelig tilgang på veterinær arbeidskraft og statens behov for å bruke distriktsveterinærene til klinisk virksomhet er totalt endret.

Tabell 3.4: Antall veterinærer og fordeling av disse mellom offentlige, private og andre framgår av den tabellen som følger nedenfor (opplysninger fra veterinærstatistikken; for 2000 fra Statens dyrehelsetilsyn og Den norske veterinærforening):

	1950	1960	1970	1980	1990	2000
Fylkesveterinærer	2	5	6	7	7	9
Distriktsveterinærer	167	185	195	215	204	200
Praktiserende veterinærer	223a)	343a)	b)	b)	552	900
Andre veterinærer	60	64	542	920	797	868
Totalt	452	597	743	1142	1560	1967

a) Inkludert andre offentlige veterinærer

b) Antall ikke oppgitt for disse årene

Det er i dag ca 2000 veterinærer i landet. Det har vært en sterk tilvekst til veterinærstanden i de siste årene, og tendensen ser ut til å holde seg. Veterinærstudiet er svært populært. Ved siden av det er utdannet ca 55 per år i de senere årene ved Norges veterinærhøgskole, og at det er kjøpt 15 studieplasser årlig i England og Sverige, har mange tatt veterinærutdanning i utlandet på eget initiativ. De fleste har studert i Tyskland, men for tiden tar ca 100 norske veterinærstudenter også sin utdanning i Ungarn.

Det er nå et felles arbeidsmarked innen EØS-området. Dette har ført til et visst tilslag av veterinærer fra andre land. Det er vanskelig å forutsi hvor stort omfang dette vil kunne få.

Det store antallet nye veterinærer har ført til at det aldri har vært så mange veterinærer i klinisk praksis som nå. I mange områder, som for noen år siden var en- eller tomannsbetjente, er det nå mange privatpraktiserende. Det har i samme periode vært en svak nedgang i antall distriktsveterinærer. På den annen side har antall veterinærer som arbeider med offentlig forvaltning i Statens dyrehelsetilsyn økt. Dette har dels skjedd ved at enkelte distriktsveterinærkontorer er bemannet med flere veterinærer, og dels har det vært en økning på fylkesveterinærkontorene og i sentralforvaltningen.

Tabell 3.5: Antall veterinærer i Statens dyrehelsetilsyn i 1991 og 2000. (Statens veterinære felttjeneste i 1991). Kilde Statens dyrehelsetilsyn:

	1991	2000
Distriktsveterinærer	225	200 + 10 veterinærinspektører
Fylkesveterinærkontorene	30 (inkl.FV)	45 (inkl. FV)
Sentraladministrasjonen	2	16
Totalt	257	271

Statens dyrehelsetilsyn har utarbeidet en oversikt over vaktområder og betjening av disse som viser at det er 4-delt eller bedre vaktordning i ca halvparten av landets ca 190 vaktområder. I ca 50 er det 3-delt vakt, mens de resterende ca 45 områdene har to- eller udelt vakt.

Til tross for at antall veterinærer og fiskehelsebiologer på landsbasis er fordoblet i løpet av de siste 20 årene, kan det være problemer med å få forsvarlig bemanning og dermed dekket behovet for veterinære tjenester i flere områder. Dette er en effekt av strukturendringene som har ført til redusert praksismengde for veterinærene i mange områder, noe som svekker deres inntektsgrunnlag. Det har spesielt vært en reduksjon i gjøremål på de kliniske vaktene. Dette har hovedsakelig sammenheng med nedgang i dyretall, friskere dyr, men kanskje også dårligere økonomi i husdyrnæringen. Husdyrbrukerne nøler med å tilkalle veterinær på vakter og lar heller dyra stå til dagen etter. Veterinærene tar, som rimelig er, høyere betalt for sine tjenester utenom ordinær arbeidstid.

Dagens unge fagpersoner har strengere krav til ordnet arbeidstid enn praktiserende veterinærer hadde før. Det synes å være mer fristende med arbeidsfelt i samfunnet der det er bedre timebetaling og mer ordnet arbeidstid enn i husdyrbruket.

3.5 Faglig utvikling

3.5.1 Behandlingsmetoder

Det har vært en rivende faglig utvikling i veterinærmedisinen i takt med det som har skjedd innen humanmedisinen. Dagens veterinærer har et langt bedre utvalg av legemidler og metoder til behandling av produksjonsdyr enn det som var til rådighet like etter krigen. Allikevel har forandringene i behandlingsmetoder vært mindre i vanlig landpraksis enn for behandling av sports- og kjæledyr. Dette skyldes at økonomiske og til dels dyrevernmessige betraktninger er begrensende for valg av metoder ved behandling av produksjonsdyr.

Ved behandling av sports- og kjæledyr er det færre økonomiske begrensninger, og mange dyreklinikker har nå utstyr og behandlingsmuligheter av samme standard som dem man finner på humanklinikker. Det er til slutt et etisk spørsmål hvor man skal sette grensene for hvilke metoder man skal ta i bruk ved behandling av dyr. Det er behov for å stille krav til kompetanse og forsvarlig virksomhet for veterinærer og eventuelt andre yrkeskategorier som skal ta dyr i behandling etter nye, avanserte metoder. Slike krav bør fastsettes i, eller med hjemmel i, en profesjonslov som angir rettigheter og plikter til autorisert personell i samsvar med deres kompetanse.

Det er også et selvstendig mål at det brukes så lite legemidler som mulig ved produksjon av mat. Innen husdyrbruket og oppdrettsnæringen er derfor forebyggende tiltak viktig.

3.5.2 Alternative behandlingsmåter

Det er etterhvert flere kategorier personell enn veterinærer som har, eller ønsker å ha, oppgaver innen dyrehelsearbeid. Noen eksempler er fiskehel-

sebiologer, dyrepleiere, blodprøvetakere, kiropraktorer, vaksinatører og inseminører.

Med tilknytning til alternative metoder kan nevnes akupunktører, homøopater, soneterapeuter, urtemedisinere, healere og eventuelt andre, ikke faglærte personer. I et visst omfang bør deres virksomhet reguleres.

3.5.3 Legemiddelbruk

Da någjeldende veterinærlov ble utarbeidet, var det begrenset tilgang på legemidler med spesifikk effekt mot bestemte sykdommer eller sykdomsagens. Det var derfor naturlig at veterinærene skulle få bruke de tilgjengelige legemidlene de fant nødvendig for å behandle sykdommer hos dyr. En var på det tidspunkt mindre opptatt av legemidlenes skadelige bivirkninger på pasienter, smittestoff eller miljø. Nå er det kommet en rekke nye, mer virksomme legemidler på markedet. Bedre effekt følges ofte av sterkere uønskede bivirkninger. Nye antibiotika, som har revolusjonert behandlingen av mange bakteriesykdommer, har i mange tilfeller mistet sin effekt fordi mikroben har utviklet resistens. Det er vist at slik resistens kan «smitte» fra mikrobe til mikrobe. På den måten kan harmløse mikrober som er blitt resistente, overføre sin resistens til farlige sykdomsfremkallende mikrober. Det knytter seg således alvorlige betenkeligheter til ukritisk bruk av antibiotika. Det er derfor ønskelig å få inn en hjemmel i en ny lov for dyrehelsepersonell for å kunne regulere adgangen til å rekvirere legemidler, og for å kunne føre kontroll med bruken. Det kan være aktuelt å forby bruk av enkelte legemidler, eller grupper av legemidler, under visse forhold.

3.6 Statens behov

Endrede nasjonale og internasjonale rammebetingelser har ført til nye behov for tilsyn og myndighetsutøvelse. Dette er nærmere beskrevet i pkt 4.3 og 4.4. Distriktsveterinærene blir stadig mer opptatt med offentlige tilsynsoppgaver som setter krav til spesiell kompetanse innen offentlig forvaltning. Departementet mener at et forvaltningsorgan som Statens dyrehelsetilsyn med sitt ytre apparat bør unngå å blande offentlig tilsyn og myndighetsutøvelse med private gjøremål av habilitetshensyn.

Allerede i dag har de offentlige oppgavene i mange distrikter fått så stort omfang at distriktsveterinæren har en 100% forvalterstilling i 61 av landets 197 veterinærdistrikter. Behandling av sjuke dyr er i disse områdene i sin helhet overlatt til private veterinærer. Det er ikke lenger naturlig at brukernes krav til spesialkompetanse i klinisk arbeid og i veiledningsspørsmål skal dekkes av tjenestemenn i staten.

4 Privat og offentlig ansvar for dyrehelse og dyrevern

4.1 Privat ansvar

4.1.1 Allmenn klinisk veterinærpraksis

Ansaret for kliniske tjenester, det vil si behandling av sjuke eller skadde husdyr og akvakulturdyr, og veiledningstjenesten, ivaretas i første rekke av privat dyrehelsepersonell. Dette er mulig fordi det er utdannet mange nok veterinærer og fiskehelsebiologer til å dekke behovet på landsbasis. De privatpraktiserende veterinærene er selvstendig næringsdrivende som etter dagens lov står fritt med hensyn til hvor de vil etablere seg og hvilken service de vil gi sine kunder. Veterinærene har generelt vært, og er, meget samvittighetsfulle og serviceinnstilte. Det er tradisjon for at veterinærer viser stor ansvarsfølelse for sine klienter til alle døgnets tider. Det er imidlertid tegn som tyder på visse holdningsendringer innen veterinærstanden. Dagens unge veterinærer har en helt annen og krevende holdning til ordnet fritid enn tidligere generasjoner av mannlige dyrleger med kone som hjemmевakt.

En praktiserende veterinær er i utgangspunktet en tjenesteyter uten myndighet i forhold til dyreeier. I akutte situasjoner hvor tiltak må gjøres skal veterinæren imidlertid handle på vegne av offentlige interesser. Når en praktiserende veterinær eventuelt får mistanke om en lovregulert smittsom dyresjukdom, eller brudd på dyrevernloven, må vedkommende reagere i henhold til relevant lovverk. Etter sjukdomsregelverket er det visse prosedyrer som skal følges for ulike sjukdommer. Det første og viktigste er å melde fra til offentlig myndighet så snart som mulig. I alvorlige tilfeller, der raske tiltak mot smittespredning er påkrevet, skal veterinæren iverksette øyeblikkelige tiltak og om nødvendig pålegge restriksjoner overfor dyret eller besetningen. Når en praktiserende veterinær pålegger restriksjoner med hjemmel i husdyrloven, fiskejukdomsloven eller tilhørende forskrifter er dette et enkeltvedtak i forhold til de berørte. Etter forvaltningslovens § 1, tredje punktum, vil den praktiserende veterinæren være et privat rettssubjekt som i denne sammenheng regnes som et forvaltningsorgan fordi vedtaket er truffet på vegne av det offentlige ut fra det offentliges interesser. Offentlige veterinærer skal stadfeste eller følge opp vedtakene på annen måte så snart som mulig.

4.1.2 Spesialistpraksis

Det foregår en økende grad av spesialisering på det kliniske fagfeltet. Det er nå godkjente ordninger for å bli spesialist innen sjukdommer hos produksjonsdyr, fisk, smådyr og hest.

I løpet av de senere årene er det opprettet klinikker som tilbyr avansert behandling av smådyr. Tilsvarende spesialisering av veterinærtjenester for hest finnes i områder med aktivt hestemiljø. Eiere av sports- og kjæledyr for-

venter derfor tilgjengelighet av veterinær spesialkompetanse også utenfor ordinær arbeidstid.

Mange unge veterinærer etablerer smådyrpraksis som de betjener til faste kontortider, men de yter ikke alltid service utenom ordinær arbeidstid. Selv om staten har et overordnet ansvar for veterinærdekningen og for en forsvarlig vaktordning spesielt av hensyn til overvåkingen av smittsomme sjukdommer, bør praktiserende veterinærer som hovedregel sørge for vakt i sin egen private praksis slik at deres egen kundekrets får hjelp til enhver tid. Dette gjelder alle typer praksis. (jfr. pkt 5.2)

4.1.3 Privat ansvar for å overholde dyrevernloven

Dyrevernarbeidet er viktig. Offentlig tilsyn med dyrehold er en prioritert oppgave. Det er imidlertid den enkelte dyreeiers ansvar å sørge for at egne dyr holdes i samsvar med dyrevernlovens bestemmelser. Når et dyr er sunkt må eieren sørge for at det får behandling eller blir avlivet. Dette er et privat ansvar som hviler på dyreeierne. I slike tilfeller er det avgjørende at det er mulig å skaffe forsvarlig hjelp innen rimelig tid. Regjeringen vil bidra til dette gjennom å gi økonomisk støtte til en klinisk vaktordning.

4.1.4 Praktisk arbeid etter helseplaner for produksjonssjukdommer

Forebyggende helsearbeid overfor produksjonssjukdommer er også et privat ansvar. Dette arbeidet er ofte organisert gjennom helseplaner der Dyrehelse-tilsynet deltar, men den praktiske gjennomføringen skjer som et samarbeidsprosjekt mellom husdyrbrukerne, deres organisasjoner og lokale praktiserende veterinærer.

4.1.5 Inseminering

Inseminering utføres i Norge enten av veterinærer, inseminører eller dyreeieren selv etter økonomiske retningslinjer som er forhandlet fram mellom avlsorganisasjonene og fagforeningene. Avtalene forutsetter at inseminering blir utført også i helger og på bevegelige helligdager. Her foreligger det altså en privat vaktordning som mange veterinærer deltar i. Vaktgodtgjørelsen ligger i forhøyede satser for utført arbeid i helgene. Det er ingen statlig grunnfinansiering av vakten slik som for den veterinære avløserordningen.

4.2 Oppsummering private oppgaver

Kliniske tjenester, det vil si behandling av sunkte eller skadde husdyr og akvakulturdyr og en god veiledningstjeneste, er en oppgave for privat dyrehelsepersonell. God klinisk service har betydning for den offentlige overvåkingen av smittsomme sjukdommer, og den betyr også mye for godt dyrevern. Praktiserende veterinærer bør på eget initiativ sørge for at det klientell de har som kundekrets på dagtid også får hjelp utenom ordinær arbeidstid.

4.3 Offentlig ansvar

4.3.1 Utdanning og forskning

Staten har et overordnet ansvar for at alle deler av landet har et forsvarlig tilbud på offentlige og private veterinære tjenester til alle døgnets tider. For å ivareta dette overordnede ansvaret må staten sørge for at det utdannes mange nok og gode nok veterinærer. Utdanningskapasiteten må fortløpende vurderes opp mot behovet for veterinære tjenester i samfunnet. Utdanningskapasiteten, som aldri har vært så stor som nå, synes å kunne dekke behovet for veterinær arbeidskraft i årene som kommer. (jfr. pkt 3.4). Det må tas i betraktning at Norge har kjøpt 15 studieplasser i utlandet hvert år. Denne ordningen er under utvikling, slik at det vil være behov for å øke kapasiteten innenlands. Staten må sørge for at undervisningen er forskningsbasert. Blant annet blir grunnforskning og sjukdomsrelatert forskning på sports- og kjæledyr stadig viktigere. Videre er det behov for forskning som grunnlag for klinisk praksis og for forvaltningen. Av noen viktige fagfelt kan nevnes epidemiologi, genetik og avl og utvikling av vaksiner.

Det er også et økende behov for videre- og etterutdanning. En del av behovet kommer av den rivende utviklingen innen veterinærmedisinen. Et annet forhold er at mange norske og utenlandske veterinærer, som ønsker å praktisere i Norge, har studert ved læreanstalter som ikke har like omfattende undervisning i fiskesjukdommer og næringsmiddelhygiene som den som gis her i landet. Det bør derfor legges til rette for at veterinærer som skal betjene oppdrettsnæringen, eller som ønsker å arbeide i næringsmiddelkontrollen, får anledning til å skaffe seg nødvendig kompetanse. Det er også et økende behov for kunnskapsoverføring til andre aktører enn veterinærer, som for eksempel annet dyrehelsepersonell, ulike teknikere, husdyrbrukere o.a.

4.3.2 Kontroll knyttet til internasjonal handel

Endringer av rammevilkårene for handel med dyr og dyreprodukter med tilhørende krav om dokumentasjon og sikring av dyrehelsen har i økende grad blitt bestemmende for arbeidsdagen til distriktsveterinærene og fylkesveterinærene, som er det lokale og regionale apparatet i Statens dyrehelsetilsyn. I løpet av det siste tiåret har internasjonale avtaler og nasjonale tilpasninger av disse, veksten i oppdrettsnæringen og større krav til etisk forsvarlig og trygg matproduksjon ført til en sterk økning i tilsynsoppgavene innen forvaltningsområdene dyrehelse og dyrevern. Etter WTO-avtalen er vårt tidligere grensevern erstattet med et tollbasert vern. Senere førte den utvidete EØS-avtalen til at Norges bestemmelser om handel med dyr og dyreprodukter innen EØS-området og fra tredjeland, og bekjempelse av smittsomme dyresjukdommer nå er samordnet med EUs regelverk. (jfr. pkt. 4.3.3.)

Overfor land utenfor EØS-området har vi ansvaret for grensekontrollen for dyr og animalske produkter for hele EØS-området når de kommer inn over norsk grense. Dette skjer ved grensekontrollstasjoner som etableres og drives i samsvar med EUs bestemmelser. Stasjonene er underlagt Statens dyrehelsetilsyn og bemannet med distriktsveterinærer. For fiskerinæringen er det egne grensekontrollstasjoner.

4.3.3 Kontroll- og overvåkningsprogrammer

For å sørge for at maten er trygg, og for å opprettholde den gode dyrehelsen i Norge, er grensekontroll og karantene erstattet med nye tiltak som har som mål å være mer effektive. Disse tiltakene består i omfattende overvåknings- og kontrollprogrammer i regi av Statens dyrehelsetilsyn. Oppgavene faller i sin helhet på de offentlige veterinærene, i første rekke distriktsveterinærene. Gjennom kontrollprogrammene samles viktig kunnskap om helsestatus hos dyr i Norge, og dette gir et særlig grunnlag for å kunne sette betingelser for handel.

Stortinget har tidligere bevilget midler både til Statens dyrehelsetilsyn, Statens næringsmiddeltilsyn og til Veterinærinstituttet som ledd i å gjennomføre de nasjonale overvåknings- og kontrollprogrammene. Det er etablert flere programmer som skal overvåke ulike sykdommer på de fleste norske husdyrartene, inklusive akvatiske dyr. Dette utgjør ca 30 sykdomstilstander i alt. I tillegg kommer kontroll med smittestoffer i mat og med bruk av legemidler. For sykdommer som fins i Norge, og som det er ønskelig å bekjempe, er det etablert egne kontrollprogrammer med basis i overvåkningsprogrammene. Programmene omfatter alle besetninger og anlegg med aktuelle arter i Norge. En oversikt over programmene for levende dyr går fram av St.prp. nr. 6 (1998-1999), om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr 69/98 om endring i EØS-avtalens vedlegg I (Veterinæravtalen) s. 25.

4.3.4 Tilsynsoppgaver langs matkjeden

Regjeringen legger stor vekt på å ha en primærproduksjon som sikrer et best mulig grunnlag for trygge matvarer av riktig kvalitet. Dette er bl.a. nedfelt i St.meld. nr. 40 (1996-97), om matkvalitet og forbrukertrygghet, og St.meld. nr. 19 (1999-2000), om norsk landbruk og matproduksjon. For Statens dyrehelsetilsyn innebærer dette nye tilsynsoppgaver på primærleddene innen tradisjonell husdyrproduksjon og fiskeoppdrett. Oppgavene er listet opp i pkt. 4.4.

4.3.5 Dyrevernarbeidet

Etter revisjon av dyrevernloven 27.04.95 har distriktsveterinæren ansvaret for sekretariatsfunksjonen i dyrevernemndene. Det er økning i forvaltningsoppgavene på dette området, bl a fordi forbrukerne både i Norge og internasjonalt legger stadig større vekt på at trygge matvarer produseres under akseptable etiske betingelser. Dessuten har rovdyrforvaltningen og problemene rundt tap av dyr på beite ført til mye arbeid for Statens dyrehelsetilsyn.

4.3.6 Forebyggende helsearbeid

Forvaltningen og næringene må samarbeide om å forebygge produksjonssykdommer hos dyr som for de fleste husdyrprodusentene har stor økonomisk betydning. Næringene selv må ha et eget direkte ansvar for å bekjempe denne type sykdommer. De offentlige myndighetene bør imidlertid ta et ansvar for å koordinere og legge til rette for at arbeidet med disse sykdommene blir gjennomført på en effektiv måte og dermed bidra til kvalitetssikring og næringsutvikling i distriktene. Dette er også et viktig element i forhold til arbeidet med mattrygghet.

Den kontakten som etableres mellom produsenter og forvaltning gjennom denne type arbeid er også hensiktsmessig ut fra et generelt beredskapshensyn.

4.3.7 Tilsyn med fiskeoppdrett

Statens dyrehelsetilsyn ved distrikts- og fylkesveterinærene har også viktige forvaltningsoppgaver innen oppdrettsnæringen. Denne næringen er i økende grad avhengig av en forvaltning innen områdene fiskehelse og dyrevern. Det er en forutsetning for utviklingen av oppdrettsnæringen at Statens dyrehelsetilsyn følger opp bestemmelser for overvåkning og kontroll med smittsomme sykdommer, legemiddelforvaltning, avfallshåndtering og dyreetiske problemstillinger som grunnlag for gode og sunne produkter i et stadig mer krevende internasjonalt marked. Havbruk i vid forstand vil bli en bærebjelke i norsk økonomi i framtida.

4.3.8 Sjukdomsforvaltning av viltlevende dyr

Distriktsveterinæren og andre deler av Statens dyrehelsetilsyn vil også få økte oppgaver innen sjukdomsforvaltningen av viltlevende dyr. Dette gjelder særlig arbeidet med å bekjempe lakselus og *Gyrodactylus salaris* og dermed bevaringen av viltlevende laksestammer i landet. Det vises i den sammenheng til Rieber-Mohn-utvalgets innstilling (NOU 1999: 9), Til laks åt alle kan ingen gjere, som foreslår å trekke Dyrehelsetilsynets kompetanse sterkere inn i dette arbeidet.

4.3.9 Bisjukdommer

Det arbeides med å oppheve bisjukdomsloven og legge bestemmelsene om tiltak mot bisjukdommer inn i husdyrloven. I den forbindelse er det foreslått å legge ned bisjukdomsnemnda og overføre forvaltningen til Statens dyrehelsetilsyn.

4.3.10 Økonomiske stimuleringstiltak

Det offentlige bør bidra til finansiering av en frivillig klinisk vaktordning fordi denne er viktig for overvåking av dyrehelsa. I tillegg vil offentlig tilskudd til vakt og kjøp av offentlige tjenester fra private veterinærer styrke grunnlaget for privat praksis i grise- og kyllingestrøk. Departementet mener at det i enkelte områder kan være behov for økonomiske tiltak utover vakttilskuddet som bidrag til at dyrehelsepersonell etablerer seg i distriktene. Slike tiltak kan for eksempel være etableringstilskudd, nedskrivning av studiegjeld, driftstilskudd, turnustjeneste og andre ordninger.

4.4 Oppsummering av sentrale oppgaver for Statens dyrehelsetilsyn

I de foregående punktene er det gjort rede for at tilsynsoppgavene har økt i antall og at de har endret karakter i de siste årene. Disse endringene krever en annen kompetanse i det offentlige veterinærvesenet enn tidligere. Det er distriktsveterinærene som må utføre de fleste praktiske tilsynsoppgavene. Det er etablert et etterutdanningstilbud for dem som vil utvide sine kunnskaper innen offentlig forvaltning. Det blir etter hvert så stor forskjell i kompetanse-

kravene til klinisk praksis og offentlig forvaltning at det blir vanskelig for én person å kombinere disse mange ferdighetene. Målet er å bidra til produksjon av helsemessig trygge matvarer på en etisk og bærekraftig forsvarlig måte og å sikre en god dyrehelse. Departementet mener derfor at kompetanse innen offentlig myndighetsutøvelse bør styrkes i årene framover slik at distriktsveterinærene blir spesialister i forvaltning. Dette vil bidra til å

- trygge en god helse hos husdyr, oppdrettsfisk og viltlevende dyr
- ta vare på biologisk mangfold
- utvikle levedyktige primærnæringer

Ut fra ovenstående legger Landbruksdepartementet til grunn at alle ledd av Statens dyrehelsetilsyn, og spesielt distriktsveterinærene som praktisk utførende instans, skal konsentrere sin virksomhet om forvaltningsoppgaver knyttet til bærekraftig produksjon av trygg mat med riktig kvalitet:

- overvåkning og bekjempelse av smittsomme dyresjukdommer hos husdyr, fisk og viltlevende dyr
- dokumentasjon av dyrehelsa hos husdyr, fisk og viltlevende dyr
- overvåkning av at regelverket som er direkte knyttet til matkvalitet etterleves, som f.eks.
 - sjukdommer som kan overføres til mennesker (zoonoser)
 - bruk av legemidler
 - avfall i forhold til næringskjeden
 - evt. bruk av hormoner og andre forbudte stoffer
 - systemer for sporbarhet i næringskjeden (merking og identifisering av dyr)
- sekretariatsansvar for dyrevernnemndene
- tilsyn med handel med levende dyr, annet avlsmateriale og andre animalske produkter både nasjonalt og internasjonalt
- utferdige handelsattester
- revisjonskontroll av internkontroll
- tilrettelegging for bekjempelse av produksjonssjukdommer
- samarbeid med andre offentlige etater og interesseorganisasjoner
- veiledning i besetninger og i oppdrettsanlegg
- tilsyn med hold av produksjonsdyr
- organisere veterinærvakt
- organisering og veiledning av dyrehelsepersonell
- delta i kvalitetssikring i landbruket (KSL)
- overvåke hygien i melkeproduksjonen

På grunn av alle disse oppgavene er det nødvendig å sette inn økte ressurser for å ruste opp tilsynsapparatet (jfr. pkt. 5)

5 Beredskap og vakt

Dette kapitlet vil i hovedsak dreie seg om beredskap og vakt utenom ordinær arbeidstid siden forslaget til bevilgning dreier seg om midler til vakttilskudd. Det skal imidlertid understrekes at vakttilskudd til en region bidrar til å styrke inntjeningsmulighetene totalt i området, noe som er viktig for å sikre at det er mange nok praktiserende veterinærer til å betjene husdyrbruket på dagtid. En tilstrekkelig bemanning er også en forutsetning for en god vaktordning. Det er et mål at husdyrbrukerne skal få hjelp til syke eller skadde dyr innen forvarlig responstid.

5.1 Framtidig behov for beredskap og vakt

Både det tradisjonelle husdyrbruket, fiskeoppdrettsnæringen og eiere av sports- og kjæledyr har behov for at praktiserende veterinærer er tilgjengelig for å ta hånd om akutte sjukdomstilstander som ikke kan vente til ordinær arbeidstid. Rask hjelp er også godt dyrevern. Det er en forutsetning for en betryggende beredskap mot alvorlige smittsomme sjukdommer og annen øyeblikkelig hjelp at det er et godt utbygget nettverk av praktiserende veterinærer på dagtid, og at de har en vaktordning som fungerer. Regjeringen mener at den som lever av en kundekrets på dagtid bør kjenne et ansvar for sitt klientell også utenom ordinær arbeidstid. Som en ekstra sikring overfor dyreeierne vil staten ta et overordnet ansvar for etablering av en landsdekkende vaktordning. Dette skjer ved at staten organiserer vakten, og ved at staten bidrar økonomisk i form av et vakttilskudd. Tilskuddet vil utformes med særlig vekt på å ha en vel fungerende vaktordning i områder med liten dyretetthet og lange avstander. Dette vil vanligvis være næringssvake områder.

Regjeringen foreslår at det opprettes følgende veterinære vaktordninger for å dekke framtidens behov for veterinær beredskap utenom ordinær arbeidstid:

- klinisk vakt
- spesialistvakt
- offentlig vakt

En vel fungerende klinisk veterinærtjeneste er nødvendig for at alvorlige dyresjukdommer, akutte dyrevernsaker og ulovlige importerte dyr blir oppdaget og meldt så raskt som mulig. Dette er avgjørende for en resolutt og god forvaltningsmessig håndtering av sakene. Myndighetene har derfor også en klar interesse av at det er etablert gode vaktordninger for kliniske tjenester utenom ordinær arbeidstid.

En døgkontinuerlig beredskap for offentlige veterinære oppgaver er en forutsetning for at Norge skal kunne overholde de forpliktelsene på det veterinære området som ligger nedfelt i internasjonale avtaler (bl.a. EØS-avtalen) og at landet i framtida skal kunne bevare sin gode dyrehelse og matvaretrygghet.

På bakgrunn av dette må derfor den samlede framtidige beredskapen fortsatt dekke både dyreeiernes behov for kompetent hjelp til syke og skadde dyr og statens behov for tilfredsstillende forvaltningskompetanse.

Statens dyrehelsetilsyn får ansvar for å organisere både offentlig og klinisk vakt i alle områder av landet.

5.2 Klinisk vakt

Det forutsettes at det skal være mulig å få hjelp til sjuke eller skadde dyr innenfor en forsvarlig responstid. Deltakelse i vakt bør i prinsippet skje på frivillig basis ut fra Regjeringens oppfatning om at praktiserende veterinærer bør sørge for å betjene sitt klientell også utenfor ordinær arbeidstid. Staten på sin side vil bidra økonomisk i form av et tilskudd til vakt. Tilskuddet bør differensieres slik at det gis et større tilskudd i områder med få dyr og små inntjeningsmuligheter på vakt enn i områder med høy dyretetthet og gode inntjeningsmuligheter. Dette vil, i tillegg til å bidra til en bedre dyrehelseberedskap, være et viktig distriktspolitisk virkemiddel for å hindre at husdyrholdet mange steder rammes av dårlig rekruttering av praktiserende veterinærer.

Færre oppdrag på vakter, bedre veier, bedre biler og moderne kommunikasjonsutstyr har åpnet nye muligheter for å utvide vaktområdene. I områder hvor det er mulig å slå vakter sammen vil også vaktbelastningen på den enkelte veterinær bli mindre, samtidig som inntjeningen blir bedre slik at det blir mer attraktivt å ha vakt. Vaktområdene må allikevel ikke være større enn at det er mulig for vakthavende å dekke praksisen på forsvarlig vis.

Den kliniske vakten forutsettes i første rekke betjent av veterinærer som har sitt daglige virke i klinisk praksis i området. Det åpnes for at også andre veterinærer, herunder distriktsveterinæren på sin fritid, kan delta i ordningen. Alle som deltar må kunne dokumentere tilfredsstillende kunnskap og ferdigheter på det kliniske fagfeltet.

Deltakelse i klinisk vaktordning vil, for den enkelte veterinær være basert på frivillighet og avtaler. Det bør imidlertid tilstrebes at alle veterinærer som har praksis i husdyrbruket på dagtid også deltar i en vaktordning. Departementet fremmer imidlertid forslag om at hjemmel til å kunne pålegge vakt tas inn i den nye loven. Dette er en sikkerhet i tilfelle vaktordningen ikke skulle fungere på frivillig basis i spesielle områder (jfr. pkt. 6.1.6).

5.3 Spesialistvakt

Disse vaktene skal dekke behovet for klinisk spesialkompetanse overfor sports- og kjæledyr. Det forutsettes at en slik spesialvakt kan dekke større geografiske områder, men slik at dyreeiere og dyrehelsepersonell skal ha tilgang på spesialkompetanse. Den ordinære kliniske veterinærvakten vil på dette viset fungere som en primærhelsetjeneste med mulighet til å henvise pasienter til mer spesialisert undersøkelse og behandling. Det vil i hovedsak dreie seg om kirurgisk behandling som krever avansert utstyr og spesiell kompetanse, som for eksempel behandling av kompliserte brudd eller andre skader. Øvrig poliklinisk praksis skal dekkes av den lokale vakten.

5.4 Offentlig vakt

Ut fra det som er beskrevet om offentlig ansvar under pkt.4, foreslår departementet å organisere en egen vakt som kun skal ivareta offentlige forvaltnings-

oppgaver. Denne vekten kommer i tillegg til vakt for behandling av sjuke dyr. Forvaltningsvaktene betjenes ved at hver distriktsveterinær på vakt dekker flere distrikter. I tillegg er det behov for vakt på hvert fylkesveterinærkontor og i sentralforvaltningen i Statens dyrehelsetilsyn.

Denne vaktordningen sikrer at den offentlige vekten alltid er betjent av personell med kompetanse i offentlig forvaltning. Dette systemet ivaretar internasjonale krav til habilitet og troverdighet. Som offentlig tjenestemann har distriktsveterinæren nødvendig adgang til offentlige arkiver, databaser (importregistre, merkesystemer m.v) og kjenner de formelle tjenesteveiene innen egen organisasjon. Riktig håndtering av dyrevernsaker, importkontroll og havbruksspørsmål er spesielt viktig.

Som hovedregel vil oppgavene for den offentlige vekten være knyttet opp mot:

- iverksettelse av tiltak mot lovregulerte smittsomme dyre- og fiskesjukdommer (A, B, og visse C-sjukdommer)
- handtering av akutte dyrevernsaker
- administrering og gjennomføring av mottaks- og avsenderkontroll av dyr i forbindelse med eksport/import
- veiledning av personell som betjener de kliniske vaktene om oppgaver som har offentlig betydning
- kontakt med politi og tollvesen
- visse oppgaver innen oppdrettsvirksomheten som f.eks godkjenning av brønnbåter

I spesielle tilfeller kan det offentlige kjøpe tjenester av privat dyrehelsepersonell, som f.eks ved kontroll av brønnbåter.

Det legges opp til at den offentlige vekten begrenses til det som er nødvendig for å ivareta en forsvarlig offentlig beredskap.

6 Hovedinnholdet i nytt lovforslag

6.1 De viktigste forandringene i forhold til gjeldende lov

6.1.1 Felles lov for dyrehelsepersonell

I de senere årene er det blitt flere studieretninger for behandling av dyr. Ved revisjon av lov om veterinærer ble det naturlig å se på behovene til andre grupper dyrehelsepersonell. Nytt regelverk burde dekke nye yrker som retter seg mot behandling av dyr, bl.a. fiskehelsebiologer og dyrepleiere. Departementet mener derfor at det bør utarbeides en felles lov for alt dyrehelsepersonell. Til sammenligning kan nevnes at innenfor humanhelsen har de ulike profesjonslovene blitt samordnet i en felles lov for helsepersonell. Selv om antallet yrkesgrupper her er meget høyere enn for dyrehelsepersonell, bør de samme prinsippene for samordning gjelde. Hele forvaltningen arbeider med forenkling av regelverk. Regjeringen tilstreber at bestemmelser for sammenlignbare områder ses i sammenheng. En felleslov for dyrehelsepersonell er derfor helt i tråd med utviklingen innenfor dagens lovgivningspraksis. Det bør imidlertid fortsatt være særbestemmelser for veterinærer som gir dem enerett til visse behandlingsmåter.

Regjeringen mener en felles lov vil være fremtidsrettet i forhold til å fange opp ventet utvikling slik at behovet til eventuelle nye grupper av dyrehelsepersonell blir ivaretatt.

6.1.2 Bestemmelsene om organisering av det offentlige veterinærvesenet

Dagens veterinærlov har bestemmelser om organisering av det offentlige veterinærvesenet. Det vil ikke være ønskelig å ha slike bestemmelser i en ny lov for alt dyrehelsepersonell. Derfor er det ikke naturlig å omtale visse deler av den offentlige organiseringen eller hvilke oppgaver de offentlige ansatte innen veterinærsektoren eller andre dyrehelsesektorer skal ha. Offentlige oppgaver innen dyrehelse og dyrevern vil fremgå av særlovgivningen med forskrifter og av arbeidsinstrukser for den enkelte arbeidstaker. Hvordan staten organiserer sine etater er ikke avhengig av egne lovhjemler. Statsbudsjettet vil gjenspeile aktivitetsnivået og gi den økonomiske rammen for etatene, og organiseringen må til enhver tid være den mest hensiktsmessige ut fra statens prioriteringer innen samfunnets behov. De ansatte i etatene vil bli trukket inn i organiseringen i henhold til bestemmelsene i tjenestemannsloven og arbeidsmiljøloven. Det vil videre heller ikke være naturlig å videreføre spesielle regler for distriktsveterinærene. Til nå har de vært offentlig veterinærer med plikt til å yte veterinærhjelp til befolkningen i sine distrikter så langt deres offentlige forretninger har tillatt. Heretter vil distriktsveterinærenes plikter og rettigheter som følge av deres stilling bli regulert gjennom ansettelsesvilkår og tariffavtaler slik som det er vanlig for andre offentlige ansatte.

6.1.3 Fiskehelsebiologenes rettigheter

Fiskehelsebiologer er en relativ ny yrkesgruppe som ble etablert på nittitallet. I en ny lov bør de gis rett til å behandle akvatiske dyr. Dette var tidligere forbeholdt veterinærer. Videre foreslås det at fiskehelsebiologer kan få begrenset rett til å rekvirere legemidler til akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr.

Denne bestemmelsen kan imidlertid ikke tre i kraft før EU har endret sitt regelverk. Etter EØS-avtalen er Norge bundet til å følge EUs regler for rekvirering av legemidler. I følge Rådsdirektiv 90/167/EØF jf 78/1026EØF og 78/1027/EØF kan dyrefôr tilsatt legemidler bare utleveres til oppdretteren hvis det fremlegges resept fra godkjent veterinær. Legemidler til akvatiske organismer gis gjennom fôret. Kravene som skal oppfylles for å kunne kalles veterinær er også fastlagt, og det er kun den rene veterinærutdannelsen som aksepteres. Rekvirering av legemidler til dyr er forbeholdt veterinærer i Norge.

Disse reglene vil foreløpig være til hinder for at fiskehelsebiologer kan få rekvireringsrett til legemidler til akvatiske organismer. Bestemmelsen om å kunne gi fiskehelsebiologer begrenset rekvireringsrett kan derfor først tas i bruk etter at EUs regler er endret.

6.1.4 Endringer i veterinærenes enerett

Eneretten for veterinærer bør utvides noe i forhold til undersøkelses- og behandlingsmetoder som krever veterinærmedisinsk kyndighet både når det gjelder diagnostisering, forebygging og behandling av sjukdom hos dyr. Dette er begrunnet ut fra at moderne undersøkelsesmetoder og moderne apparatur vil kreve veterinærmedisinsk kyndighet for å kunne brukes på en forsvarlig måte.

Veterinærer vil imidlertid ikke lenger ha enerett når det gjelder diagnostisering, forebygging og behandling av akvatiske dyr. Her vil fiskehelsebiologer ut fra sine kvalifikasjoner dele eneretten med veterinærer. Begge profesjonene vil dermed ha samme rett.

6.1.5 Samarbeid

Det er viktig at det er et forsvarlig tilbud på dyrehelsetjenester. For å oppnå dette, bør det legges opp til et bredt faglig samarbeid mellom praktiserende veterinærer og mellom veterinærer og annet dyrehelsepersonell. Det bør imidlertid overlates til partene å ta et selvstendig initiativ til faglig samarbeid.

Regjeringen anser en klinisk veterinær beredskap i alle deler av landet som viktig. Klinisk beredskapsvakt etter arbeidstid bør i utgangspunktet dekkes gjennom samarbeid mellom veterinærene. Innenfor et naturlig geografisk praksisområde bør de samarbeide om å etablere en vaktordning etter vanlig arbeidstid.

6.1.6 Hjemmel for å kunne pålegge vakt

Utgangspunktet er at vakt er basert på frivillig samarbeid. Hvis veterinærene i enkelte områder skulle nekte å være med i en vaktordning slik at distriktet blir stående uten tilfredsstillende klinisk beredskap, kan det bli nødvendig for staten å gripe inn. Departementet kan bli nødt til å pålegge praktiserende vete-

rinærer å delta i den kliniske beredskapen etter vanlig arbeidstid. Noen generell plikt til klinisk vakt er det ikke forslag om. Staten må handle aktivt for at det skal inntre plikt til vakt og først etter vurdering av situasjonen både for yrkesgruppen som rammes, næringenes behov og spesielle lokale forhold. Forhold knyttet til kompetansen til veterinærene vil også være av betydning for at vekten kan drives forsvarlig.

En eventuelt pålagt plikt til å delta i vakt etter ordinær arbeidstid vil være begrenset til vekten som skal dekke det stedet de driver sin virksomhet. I områder med få veterinærer kan imidlertid størrelsen på vaktområdene justeres for å oppnå en forsvarlig vaktturnus, men bare innenfor akseptable reiseavstander.

Bestemmelser om plikter for veterinærer og andre yrkesgrupper er ikke nytt. Husdyrloven § 6 har bestemmelser om at departementet kan pålegge veterinær m.fl. å gjennomføre de tiltak og utføre de oppgaver som det finner nødvendig i henhold til husdyrloven. Denne bestemmelsen dekker opp for helt spesielle og viktige tilfeller innen sykdomsbekjempelsen. Veterinærloven § 10 pålegger veterinæren plikt til å hjelpe i nødstilfeller. Dyrevernloven § 6 pålegger alle plikt til å hjelpe syke og hjelpeløse dyr så langt som mulig.

Ot. prp. nr. 13 (1998-1999) om lov om helsepersonell har hjemmel for at departementet kan bestemme at helsepersonell skal delta i vaktordning på det sted de bor eller arbeider, (§ 14).

6.1.7 Plikt for privatpraktiserende veterinærer til å utføre offentlige oppgaver

Departementet vil foreslå en hjemmel for det offentlige til å beordre privatpraktiserende veterinærer i krisesituasjoner. Dette vil nesten være en parallell til reglene i husdyrlovens § 6, men en finner grunn til å ta med en slik bestemmelse også i en ny lov. Hvis akutte uforutsette situasjoner oppstår, og når tungtveiende samfunnshensyn tilsier det, kan departementet pålegge enhver praktiserende veterinær plikt til å utføre offentlige tjenester.

6.1.8 Forsvarlig virksomhet

Departementet mener det i en ny lov bør legges vekt på at dyrehelsepersonell har et selvstendig ansvar for å vedlikeholde sine kunnskaper og ferdigheter. Det er et akseptert etisk og rettslig prinsipp som inngår som et element i det skrevne eller uskrevne forsvarlighetskravet. Rask utvikling av veterinærmedisinen krever stadig ajourføring av relevante kunnskaper for den som skal tilby fagkyndig hjelp til dyr. Den som tviler på sin faglige kyndighet, skal henvise dyreeieren til annet dyrehelsepersonell som har den nødvendige kompetansen. Krav om forsvarlig virksomhet synes selvsagt, men en har likevel valgt å ta det med for å øke bevisstheten om nødvendigheten bl.a. av vedlikehold av kunnskaper og om egne faglige begrensninger.

6.1.9 Informasjon til dyreeiere

Departementet mener dyreeiere bør få rettigheter i forhold til dyrehelsepersonell i praksis. I en ny lov om dyrehelsepersonell pålegges informasjonsplikt overfor dyreeiere. Informasjon skal være en naturlig del av konsultasjonen. Dyreeiere skal bl.a. informeres om behandlingsalternativer, prognoser og

eventuelle behov for etterbehandlinger. God informasjon vil være en del av kravet til forsvarlig virksomhet.

Et annet viktig forhold ved informasjonen som gis, er at den skal være forståelig for mottakeren. Faguttrykk kan i denne sammenheng gi problemer. Dyreeiere har ulike erfaringer og kunnskaper om dyr og veterinære forhold. En nyetablert dyreeier trenger trolig mer og en annen type informasjon enn en profesjonell eller erfaren dyreeier. Dyrehelsepersonellet skal derfor tilpasse informasjonen til dyreeiers forutsetninger.

6.1.10 Innsynsrett i journaler

Departementet mener dyrehelsepersonell skal føre ordnede opptegnelser/journaler for dyr de behandler. Dyreeiere som ønsker det, skal få se journalen. Ved eventuell uenighet om behandling som er gitt, kan dette være en viktig kilde til avklaring. Hvis man har behov for at annet dyrehelsepersonell er kjent med tidligere behandling, vil dyreeier ha krav på at journalen videresendes. Omfanget av denne type henvendelse er uvisst, men det er viktig at muligheten er åpen. Det kan også øke kvaliteten på journalene hvis dyrehelsepersonell vet at disse er åpne for innsyn.

6.1.11 Rekvirering, utdeling og bruk av legemidler

Rekvirering av legemidler til dyr er foreløpig forbeholdt veterinærer. Departementet mener det bør foreslås en hjemmel slik at det kan bestemmes at fiskehelsebiologer skal få rekvireringsrett til legemidler til akvatiske organismer unntatt sjøpattedyr.

Både av hensyn til miljø og problemer med antibiotikaresistens, restkonsentrasjoner og andre bivirkninger, er det nødvendig med streng regulering av alle sider ved rekvirering, utdeling og bruk av legemidler. Den frie rekvireringsretten kan bli et problem etter hvert. Kommende lovforslag vil derfor ha hjemler for å forby rekvirering og bruk av bestemte legemidler til dyr. Disse bestemmelsene vil i tilfelle være generelle og gjelde all rekvirering til dyr.

Praksis for utdeling av legemidler til etterbehandling og rutinebehandling varierer og bør også bli regulert. En foreslår derfor å kunne gi forskrifter om rekvirering, utdeling og bruk av bestemte legemidler. Noen legemidler skal om nødvendig kunne bli forbeholdt spesialister. Videre kan en begrense rekvireringsretten til eget praksisområde. Gjennom slike reguleringer vil en kunne få bedre styring og kontroll med rekvireringen. Dette kan forebygge uheldig utvikling i forhold både til miljø, antibiotikaresistens, bivirkninger og trygghet.

6.1.12 Tilsyn med rekvirering av legemidler

Retten til å rekvirere legemidler er en viktig rettighet som følger med autorisasjonen til veterinærer. Denne retten skal brukes på en forsvarlig måte, og det bør være god kontroll og sanksjonsmuligheter. Godt regelverk er en forutsetning, men den konkrete kontrollen med at reglene følges er like viktig. Apotekene skal etter nytt forslag melde uregelmessigheter ved rekvirering både til helse- og dyrehelsemyndighetene. De sistnevnte har til nå ikke fått meldinger direkte fra apotekene. Tilsynet med rekvirering og bruken av legemidler vil således bli forbedret gjennom nye melderutiner.

6.1.13 Tap av retten til å rekvirere og bruke legemidler

Rekvireringsretten kan ikke begrenses etter gjeldende lov. Den følger autorisasjonen. Ved uregelmessig rekvirering er det behov for reaksjoner i forhold til rekvireringsretten. Ureglementert rekvirering gjelder ofte bestemte legemidler. Da kan det være tilstrekkelig å begrense rekvireringsretten for disse bestemte typene, for eksempel narkotiske legemidler. I tillegg kan en frata vedkommende retten til å bruke legemidlene. Sanksjonene kan også være tidsbegrenset. Disse reaksjonene er alvorlige, men autorisasjonen beholdes og yrket kan fortsatt utøves. Departementet mener dette vil kunne være et godt hjelpemiddel i forbindelse med økt kontroll med rekvirering og bruk i fremtiden.

6.1.14 Administrative sanksjonsmuligheter overfor dyrehelsepersonell

Departementet mener det i en ny lov bør være regler for administrative forføyninger. Tilbakekalling av en godkjenning kan brukes overfor dyrehelsepersonell som er uskikket for yrket av ulike årsaker. Tidsbegrensede sanksjoner eller begrensede rettigheter til praksis, kan også være aktuelt som en mildere reaksjonsform. Sanksjoner i forhold til rekvirering av legemidler som er omtalt ovenfor, vil også bli foreslått foretatt administrativt.

6.2 Omtale av andre endringer i en ny lov om dyrehelsepersonell

Departementet mener en ny lov bør inneholde formålsbestemmelser slik som er vanlig i ny lovgivning. Her fremheves kravet til forsvarlig virksomhet, miljøhensyn og samarbeid mellom profesjonene.

Lovens bestemmelser kan gis anvendelse på Svalbard og Jan Mayen.

Tidligere var det lovfestet at veterinærene skulle medvirke til dyrs als- og yteevne. Ut fra dyrevernhensyn er det i dagens situasjon ikke naturlig å videreføre en slik bestemmelse.

Selv om hovedtyngden av dyrehelsepersonell regnes til de frie yrker, mener departementet det bør innføres en generell aldersgrense på 75 år. Hovedregelen bør bli at autorisasjonen faller bort ved nådd aldersgrense.

Autoriserte veterinærer bør fortsatt ha plikt til å yte nødhjelp basert på veterinærens skjønn. Hvis utgiftene forbundet med nødhjelpen ikke blir dekket av andre, foreslår en at staten dekker utgiftene i stedet for kommunen, slik det er i gjeldende lov.

Forsikringsordninger tilknyttet privat praksis er i dag vanlig, men det er ikke noe krav om det i gjeldende lov. Feil diagnose eller behandling kan føre til store økonomiske tap og skader for dyreeier. Sikkerhetsstillelse i form av en forsikringsordning bør derfor inngå i en forsvarlig virksomhet, og bli et krav til den som driver praksis.

Lisens vil bli en ny godkjenningssmulighet for dyrehelsepersonell på lavere nivå. Lisens kan brukes der vedkommende ikke helt fyller kravene til autorisasjon, men det er rimelig at han/hun kan utføre visse veterinære oppgaver. Studenter på slutten av studietiden kan få lisens. Lisens kan også gis til enkelte andre grupper med spesialkompetanse, f. eks. inseminører. For den som ønsker å praktisere spesielle eller alternative behandlingsmåter kan det også

bli aktuelt å gi lisens, for eksempel til personer med spesialkompetanse innen laser og akupunktur. Spesielle begrensninger bør kunne knyttes til lisensen.

Departementet vil foreslå at dyreklinikker og laboratorier kan bli avhengig av en godkjenning fra departementet og at det kan settes vilkår for godkjenningen.

6.3 Videreføring av nåværende bestemmelser

En ny lov om dyrehelsepersonell vil bygge på lov om veterinærer. Veterinærer vil fortsatt være hovedgruppen av dyrehelsepersonell som kommer inn under loven. Derfor vil det være naturlig at en del grunnleggende og sentrale bestemmelser blir videreført.

For å kunne praktisere som veterinær etter endt utdanning, er det krav om autorisasjon fra departementet. Dette blir videreført, likeledes kravene til formell kompetanse. Våre forpliktelser etter EØS-avtalen for gjensidig godkjenning av utdannelser som grunnlag for norsk autorisasjon bør føres videre. Det legges opp til tilsvarende regler for enkelte nye grupper dyrehelsepersonell.

Med autorisasjonen følger rett til å bruke en tittel som er beskyttet og eksklusiv for en bestemt gruppe fagpersoner. Grunnlaget for autorisasjonen er at de oppfyller helt bestemte kvalifikasjoner. Slik vil det bli også i nytt lovforslag.

Det veterinærmedisinske rettsråd har fortsatt sin berettigelse som et rådgivende organ og vil bli videreført med mindre justeringer i forhold til dagens regler.

6.4 Lovregulering av dagens ikke lovfestede praksis

En ny lov bør ha bestemmelse om bruk av medhjelper. Dette blir en videreføring av dagens ikke lovfestede praksis. Den som har autorisasjon skal kunne overlate utførelsen til en annen, hvis medhjelperen har de nødvendige kunnskaper om utførelse av oppgaven. Veiledning og tilsyn er sentrale krav i forbindelse med bruk av medhjelper. Den som har autorisasjonen har ansvaret for medhjelperens arbeid.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

7.1 Administrative konsekvenser

Forslaget om ikke å videreføre bestemmelsene i gjeldende lov om organisering av det offentlige veterinærvesenet innebærer at Statens dyrehelsetilsyn vil styres og organiseres på linje med øvrige offentlige institusjoner, jfr. pkt. 6.1.2.

Konsekvensene av at det utvikler seg et skille mellom offentlige og private oppgaver både innenfor og utenfor ordinær arbeidstid, og behovet for å styrke beredskapen, innebærer at dagens avløserordning for distriktsveterinæren erstattes med følgende nye vaktordninger:

- en vaktordning blant praktiserende veterinærer som sikrer et forsvarlig tilbud av dyrehelsetjenester også utenfor ordinær arbeidstid
- en spesialistvakt for sports- og kjæledyr
- en vaktordning for offentlige oppgaver utenom ordinær arbeidstid som dekker behovene på de 3 forvaltningsnivåene og som er basert på at én distriktsveterinær kan dekke flere veterinærdistrikter

Statens dyrehelsetilsyn får ansvar for å organisere vaktordningene.

7.2 Økonomiske og budsjettmessige konsekvenser

Det forutsettes at hjelp til behandling av sjuke dyr fortsatt skal ytes av praktiserende dyrehelsepersonell og betales av dyreeierne. For å bidra til et forsvarlig tilbud av private veterinære tjenester i hele landet og derigjennom sikre en tilfredsstillende klinisk beredskap både i og utenom ordinær arbeidstid, mener Regjeringen at det er nødvendig å styrke bruken av økonomiske virkemidler. Det er spesielt viktig å bidra til å sikre et forsvarlig tilbud av veterinærtjenester i de områdene av landet der det er liten husdyrtetthet og små inntjeningsmuligheter for veterinærene eller der det av andre grunner er lite attraktivt for veterinærer å etablere praksis. Et akseptabelt vakttilskudd i slike områder vil bidra til å bedre tilbudet av veterinære tjenester generelt, og er etter Regjeringens oppfatning derfor også et viktig nærings- og distriktpolitisk virkemiddel.

Avløserordningen for distriktsveterinærene koster i dag 30 mill kr. Landbruksdepartementet legger til grunn at tilskuddet bør økes til 55 mill kr samlet for vaktordningene. Regjeringen legger til grunn at en tilfredsstillende frivillig vaktordning for kliniske tjenester og spesialistvakter samt andre tiltak for å sikre en forsvarlig veterinærdekning i hele landet, kan utformes med grunnlag i et statlig tilskudd på 40 mill kr. Det forutsettes at andelen av dette tilskuddet som rettes mot spesialistvakter, inntil 10 mill kr, finansieres med basis i en forhøyet avgift på fôr til selskapsdyr, jf kap 4107 post 03.

Rammen for klinisk vakt foreslås fordelt til vaktområder etter behov. Det legges derfor opp til et differensiert vakttilskudd hvor det benyttes en relativt høy sats for områder med lav dyretetthet og dårlige inntjeningsmuligheter på

vakta og en relativt lav sats for områder med høy dyretetthet og gode inntjeningsmuligheter. Landbruksdepartementet vil vurdere fordelingen av tilskuddet mellom vaktordninger og andre tiltak, jf pkt 4.3.10, og utarbeide nærmere kriterier for differensiering av tilskuddet til ordningen for klinisk vakt i samråd med Den norske veterinærforening. Landbruksdepartementet vil bestemme antall vaktområder for den nye vaktordningen for kliniske tjenester i samråd med Den norske veterinærforening.

Når det gjelder den nye vaktordningen for offentlige oppgaver legges det opp til at ordningen skal dekke behovene på de 3 forvaltningsnivåene i Statens dyrehelsetilsyn. Antall vakter lokalt må vurderes nærmere ut fra behovet i det enkelte fylkesveterinærrområde. Gjennom beredskapsordninger må vaktordningen tilpasses lokale forhold slik at det blir tatt hensyn til en forsvarlig responstid i mulige krisetilfeller. Regjeringen foreslår at det på årsbasis settes av inntil 15 mill kr til den offentlige vaktordningen.

Forslagene legger samlet sett til rette for at det etableres vaktordninger over hele landet som bidrar til å styrke dyrevernet og beredskapen overfor alvorlige smittsomme dyresjukdommer.

I tillegg til de midlene som i dag disponeres til avløserordningen for distriktsveterinærer, og som kan omdisponeres til de nye vaktordningene, er det på årsbasis behov for økte bevilgninger over statsbudsjettet på 25 mill kr. Av dette beløpet kan inntil 10 mill kr dekkes inn med basis i inntekter fra avgift, jf omtalen ovenfor. Samlet legges det således opp til at det på årsbasis settes av 55 mill kr til de foreslåtte vaktordningene og andre nødvendige tiltak.

Det legges til grunn at de nye vaktordningene kan starte opp med virkning fra 1.7.2000 og at avgiften på fôr til selskapsdyr økes med virkning fra 1.1.2001. Bevilgningsbehovet i inneværende år knyttet til vaktordninger anslås til 37,5 mill kr. Behovet og fordelingen mellom poster vil til en viss grad avhenge av hvor raskt de nye ordningene kan erstatte dagens avløserordning. Med utgangspunkt i at midlene som i dag benyttes til avløserordningen for distriktsveterinærene kan omdisponeres til de nye vaktordningene, foreslår Landbruksdepartementet derfor at kap. 1107 økes med 7,5 mill kr. Kap. 1107 post 01 foreslås på denne bakgrunn redusert med 7,5 mill kr, mens det foreslås bevilget 15 mill kr på kap 1107 (ny) post 70 Tilskudd til veterinær beredskap.

Landbruksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om faglige, juridiske og økonomiske rammer for dyrehelseforvaltningen og virksomheten til veterinærer og annet dyrehelsepersonell og om økning/reduksjon av bevilgninger på statsbudsjettet for 2000 under kap 1107.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r:

Stortinget blir bedt om å gjøre økning/reduksjon på statsbudsjettet for 2000 i samsvar med et framlagt forslag.

Tilråding fra Landbruksdepartementet ligger ved.

Forslag til vedtak om endringer i statsbudsjettet for 2000

I

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1107		Statens dyrehelsetilsyn (jfr. kap 4107)	
	01	Driftsutgifter, reduseres med	7 500 000
		fra kr 181 571 000 til kr 174 071 000	
	70	(ny)Tilskudd til veterinær beredskap, bevilges med	15 000 000

II

Stortinget slutter seg til organiseringen av veterinær beredskap og vaktordninger i Statens dyrehelsetilsyn i samsvar med retningslinjene i kapittel 5 og 7.
